

Rolnummer 2077
Arrest nr. 149/2001 van 20 november 2001

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 58 van het Strafwetboek, gesteld door de Politierechtbank te Namen.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en A. Arts, en de rechters L. François, M. Bossuyt, A. Alen, J.-P. Moerman en E. Derycke, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag*

Bij vonnis van 16 november 2000 in zake het openbaar ministerie tegen E. Warnant, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 21 november 2000, heeft de Politierechtbank te Namen de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 58 van het Strafwetboek, doordat het de onbeperkte samenvoeging van de straffen inzake materiële samenloop van overtredingen oplegt, het beginsel van de gelijkheid van de Belgen voor de wet (artikelen 10 en 11 van de Grondwet), aangezien vaststaat dat artikel 59 van hetzelfde Wetboek voor tenlasteleggingen van ernstigere aard een beperkte samenvoeging mogelijk maakt ? »

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

De beklagde wordt vervolgd wegens verscheidene verkeersovertredingen die met name betrekking hebben op onregelmatig en verboden parkeren, inbreuken die werden gepleegd tijdens een periode van ongeveer negen maanden. Hij betwist niet de materiële werkelijkheid van de inbreuken maar pleit voor de eenheid van opzet met de bedoeling dat slechts een enkele straf zou worden toegepast voor alle inbreuken die hem ten laste worden gelegd, door met name te verwijzen naar een vonnis van de correctionele rechtbank die, zitting nemend in hoger beroep, de eenheid van opzet in aanmerking had genomen (Corr. Aarlen, 27 november 1986 en Corr. Luik, 23 december 1988).

De Rechtbank is van mening dat zij aan het Arbitragehof een door de raadsman van de beklagde gesuggereerde prejudiciële vraag moet stellen, omdat het antwoord op die vraag absoluut noodzakelijk is voor de oplossing van het geschil.

III. *De rechtspleging voor het Hof*

Bij beschikking van 21 november 2000 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 6 februari 2001 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 17 februari 2001.

Bij beschikking van 20 maart 2001 heeft het Hof de zetel aangevuld met rechter A. Alen.

De Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, heeft een memorie ingediend bij op 22 maart 2001 ter post aangetekende brief.

Bij beschikkingen van 26 april 2001 en 30 oktober 2001 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot respectievelijk 21 november 2001 en 21 mei 2002.

Bij beschikkingen van 22 mei 2001 en 26 september 2001 heeft het Hof de zetel aangevuld respectievelijk met de rechters J.-P. Moerman en E. Derycke.

Bij beschikking van 3 oktober 2001 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 23 oktober 2001.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de Ministerraad en zijn advocaat bij op 4 oktober 2001 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 23 oktober 2001 :

- is verschenen : Mr. C. Wijnants *loco* Mr. P. Peeters, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers J.-P. Moerman en E. Derycke verslag uitgebracht;
- is de voornoemde advocaat gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

Memorie van de Ministerraad

A.1. De Ministerraad maakt eerst een aantal algemene opmerkingen betreffende de materiële samenloop van misdrijven, een situatie waarmee een rechter wordt geconfronteerd die het bestaan van verscheidene, wel degelijk onderscheiden misdrijven heeft vastgesteld die zijn gepleegd door eenzelfde individu dat niet definitief is veroordeeld voor één daarvan op het ogenblik waarop de betrokkene de andere misdrijven heeft gepleegd. De rechter heeft aldus te maken met opeenvolgende misdrijven die door eenzelfde individu zijn gepleegd. Het probleem zal erin bestaan uit te maken welk gevolg de veelheid van kwalificaties op het niveau van de straf zal hebben.

De Ministerraad merkt op dat de wetgever over twee tegengestelde regels beschikt voor de bestraffing van samenlopende misdrijven. De eerste regel bestaat erin dat op elk misdrijf de geëigende straf wordt toegepast (samenvoeging van de straffen), de tweede dat de zwaarste straf wordt toegepast die de lichtere straffen opsloort. Geen van die beide regels kan op exclusieve wijze worden toegepast, omdat hun gebrek erin bestaat dat ze te absoluut zijn. Het Strafwetboek neemt een gemengd systeem aan dat nu eens de onbeperkte samenvoeging van de straffen toepast (artikelen 58 en 64), dan weer de beperkte samenvoeging (artikelen 59 en 60), of nog de opsloping (artikelen 61 en 62). Wat betreft de samenloop van overtredingen heeft de wetgever van 1867 het systeem van de onbeperkte samenvoeging in aanmerking genomen voor de straffen die aan de verschillende feiten zijn verbonden. Die regel wordt tevens toegepast op de in overtreding omgezette wanbedrijven.

A.2. De Ministerraad is van mening dat de prejudiciële vraag ontkennend dient te worden beantwoord. Hij doet gelden dat de bepaling opnieuw in haar context moet worden geplaatst. De regels van samenloop van misdrijven zijn uitvoerig besproken tijdens de parlementaire voorbereiding van het Strafwetboek van 1867. De wetgever heeft geoordeeld dat het beginsel van de samenvoeging van de straffen niet alleen een beginsel van absolute gerechtigheid is, maar ook een regel inzake voorzichtigheid die wordt ingegeven door het maatschappelijk belang, behalve wanneer de overdreven toepassing ervan de wetten van menselijkheid schendt. De uitsluitende toepassing van het beginsel van de zwaarste straf leidt, harerzijds, tot gedeeltelijke straffeloosheid.

De wetgever heeft dus geoordeeld dat de beide beginselen moesten worden gecombineerd. Wanneer er een materiële samenloop van overtredingen is, heeft de wetgever het beginsel van de onbeperkte samenvoeging van de straffen in aanmerking genomen teneinde te vermijden dat de overtreder op het tijdelijk stilzitten van de rechtbanken kan speculeren en zonder risico de overtredingen kan vermenigvuldigen. Hij heeft bovendien geoordeeld dat in dat

geval de samenvoeging van de straffen geen enkel gevaar vertoont wegens het lichte karakter van de politiestraffen. Die lichtheid vormt dus de verantwoording voor de onbeperkte samenvoeging van de straffen in geval van samenloop van overtredingen. Het verschil in behandeling dat voortvloeit uit artikel 58 van het Strafwetboek is dus niet discriminerend; dat artikel maakt deel uit van een coherent systeem van regels waarvan de uiteindelijke bedoeling erin bestaat een samenvoeging van de straffen te vermijden die veel te zwaar is voor de beklaagde en in haar geheel materieel onuitvoerbaar is. Dat nadeel bestaat niet voor de gewone straffen voor overtredingen. Vermits de zwaarste straf van nature niet zwaar is, leidt de onbeperkte samenvoeging van de politiestraffen niet tot een buitensporige strengheid. De maatregel is dus evenredig gelet op het door de strafwetgever nagestreefde doel, namelijk de bestraffing van elk misdrijf met inachtneming van de « wetten van menselijkheid » en zonder overdreven strengheid.

De Ministerraad doet nog opmerken dat ten aanzien van een veelheid van daden de rechter over de mogelijkheid beschikt de theorie van het collectieve misdrijf toe te passen en dus een enkele straf. Die theorie beoogt het geval waarin het individu verscheidene feiten heeft gepleegd waarvan ieder feit een misdrijf vormt, maar die met elkaar zijn verbonden door eenzelfde misdadige bedoeling (eenheid van opzet). In dat geval zal de rechter de zwaarste straf uitspreken. De toepassing van die theorie maakt het mogelijk de in artikel 58 van het Strafwetboek bedoelde onbeperkte samenvoeging van de straffen te vermijden.

- B -

B.1. Artikel 58 van het Strafwetboek bepaalt :

« Hij die schuldig bevonden wordt aan verscheidene overtredingen, wordt gestraft met de straf die op elk van die overtredingen is gesteld. »

B.2. De verwijzende rechter vraagt het Hof naar de bestaanbaarheid van die bepaling met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre zij de onbeperkte samenvoeging van de straffen inzake materiële samenloop van overtredingen oplegt, terwijl artikel 59 van het Strafwetboek voor tenlasteleggingen van ernstigere aard een beperkte samenvoeging mogelijk maakt.

B.3. Artikel 59 van het Strafwetboek bepaalt :

« Bij samenloop van één of meer wanbedrijven met één of meer overtredingen worden alle geldboeten en correctionele gevangenisstraffen samen opgelegd binnen de grenzen in het volgende artikel bepaald. »

B.4. De artikelen 58 en 59 van het Strafwetboek behandelen de individuen die schuldig worden bevonden aan verscheidene overtredingen, enerzijds, of aan wanbedrijven en overtredingen, anderzijds, op een verschillende manier. De samenvoeging van straffen is absoluut voor de eerste categorie en beperkt voor de tweede.

B.5. Het Hof moet onderzoeken of het criterium van onderscheid objectief en pertinent is en of het evenredigheidsbeginsel niet is miskend.

B.6.1. Het in het geding zijnde verschil in behandeling berust op een objectief criterium, namelijk de algemene indeling van de misdrijven in de strafwet.

B.6.2. Uit de tekst en de parlementaire voorbereiding van het Strafwetboek volgt dat de wetgever van het beginsel van de samenvoeging van straffen enkel is afgeweken in de gevallen waarin de toepassing ervan moet worden verzacht door overwegingen van menselijkheid. De wetgever heeft uitdrukkelijk geoordeeld dat zulks niet het geval is bij samenloop van overtredingen, gelet op het weinig ontorende karakter van de politiestraffen (*Parl. St.*, Kamer, zitting van 2 juli 1851, Verslag, nr. 245, p. 49).

Het in aanmerking genomen criterium van onderscheid is pertinent ten aanzien van dat doel.

B.6.3. De bestraffing van de overtredingen wordt niet geregeld op een wijze die de daders van die misdrijven op onevenredige wijze zou raken, aangezien de opgelopen straffen, onder meer rekening houdend met hun weinig ontorend karakter, niet dermate zwaar zijn dat de wetgever nog meer van het door hem gestelde beginsel van samenvoeging moet afwijken.

B.7. De prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 58 van het Strafwetboek schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 20 november 2001.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

M. Melchior